

בס"ד

22.10.2025

סיכום ישיבת הוועדה לקיימות ולאיכות הסביבה, מוא"ז "מטה יהודה"
מ.8 לשנת 2025 מתאריך 22/10/2025, מקום המפגש: חדר שיבות מטה
יהודה

משתתפים:

ד"ר רן כוחן – חבר מליאה, קיבוץ צרעה
מוריה שוקר רגב – י"ור הועדה, חברת מליאה, גבעת יערים
נעמה ברום – נציגת ציבור, מסילת ציון
יואב גואל – נציג המשרד להגנת הסביבה, סגן מנהל המחוז
פזית שביד-שייט -נציגת ארגון חיים וסביבה
אסנת ברוכים- סגנית ראש המועצה, מחזיקת תיק איכות הסביבה
איתן חברוני- נציג ציבור, נוחם
ניר מועלם - מנהל מחלקת חשמל
ליה ברקן- יועצת תאורה בסביבת טבע

המפגש עסק בנושא זיהום אור במטה יהודה- תאורה ידידותית לטבע ולאדם.

לזכר יניב אלון ז"ל תושב גבעת יערים שביקש להעלות את הנושא בוועדה.

עקרי הדיון:

ניר מועלם מנהל מחלקת חשמל:

- ניר, מנהל מחלקת החשמל, הציג את פעילות המועצה בנושא תאורה והתייעלות אנרגטית.
- 25 יישובים במטה יהודה החליפו את כלל המנורות לתאורת LED.
- התהליך כולל:
 - o חישובי תאורה
 - o מחקר מקדים
 - o ביצוע פיילוט בכניסות ליישובים
 - o סיורי ערב למדידת תאורה בשיתוף הוועדים
- במקרים שבהם תאורה מפריעה – מבוצעים חסמי אור פנימיים וחיצוניים בהתאם.

- המועצה משתמשת בגוון אור 3000K (צהוב-חם) כסטנדרט, עם פתרונות מותאמים לעמודי חשמל קיימים ללא בניית עמודים חדשים.
ערכי התכנון:
 - בטיחות
 - תחושת ביטחון
 - אחידות
 - פוטומטריה מדויקת
 - התמקדות בהארת כבישים במקום בתים
- עוצמת ההארה הסטנדרטית: 15 לוקס.
- מגרשי ספורט עברו מתאורה של 1000W ל-200W, ויש מחשבה על קירוי המגרשים עם פאנלים סולאריים בעתיד.
- נבחנת אפשרות להפחתת עוצמת התאורה בשעות הלילה ולשליטה חכמה במערכות התאורה.
- תאורה סולארית קיימת במספר מקומות אך בטווח הארוך אינה משתלמת:
 - עלות הנורה גבוהה פי שלושה
 - אורך החיים קצר יותר (כ-5 שנים לעומת 7)
 - יתרון קיים לתאורה סולארית במקומות ללא גישה לעמודי חשמל.

מוריה ראש הועדה: קיימת חוות דעת של מומחים שלצערנו אינה מחייבת, בה כתוב בפירוש שבמרחב כפרי רמת התאורה צריכה להיות נמוכה בהרבה. כמובן שיש מנעד של עוצמה בהתאם למעברים (עומס כביש, צמתים וכדומה) אך הנתון של 15 לוקס מדבר על תאורה בכביש ראשי ולא בכביש ישובי. המספר הנכון עבור מרחב הכפרי נע בין 5-10 והפער משמעותי.

מצ"ב קישור לחו"ד: זיהום אור וצמצומו רקע מדעי, תמונת מצב ודרכי פעולה אפשריות עמ' 64.

ליהי ברקן – תושבת הישוב נטף הציגה את פרויקט הפחתת התאורה לבקשת התושבים ובשיתוף הועד המקומי ומחלקת חשמל של מטה יהודה. מצ"ב מצגת.

סיבות להפחתת אור:

1. **בריאות האדם ושעון ביולוגי**
תאורת לילה מלאכותית פוגעת בהפרשת מלטונין, משבשת את השעון הביולוגי ועלולה להוביל להפרעות שינה, עייפות כרונית, פגיעה בריכוז ואף לעלייה בסיכון למחלות בטווח הארוך.
2. **פגיעה בבעלי חיים ומערכות אקולוגיות**
תאורת לילה משנה דפוסי פעילות של חיות לילה, מפריעה לניווט, לציד, לרבייה ולנדידה. ציפורים, עטלפים, זוחלים ויונקים קטנים מושפעים במיוחד.

3. קריסת אוכלוסיות חרקים והשלכות שרשרת

חרקים נמשכים לאור ומתים סביב גופי תאורה. הפגיעה בהם משפיעה על האבקה, על שרשרת המזון ועל יציבות המערכת האקולוגית כולה.

4. בזבז אנרגיה ומשאבים ציבוריים

תאורת יתר בלילה גורמת לצריכת חשמל מיותרת, פליטות פחמן גבוהות יותר והוצאות תקציביות עודפות – לעיתים ללא תרומה ממשית לבטיחות.

5. אובדן החושך הטבעי והמרחב הלילי

החושך הוא משאב טבעי. תאורת לילה מיותרת פוגעת בנוף, בכוכבים הנראים לעין, בתחושת המקום ובקשר של האדם עם הסביבה הטבעית – במיוחד באזורים כפריים.

מקרה בוחן נטף: הפחתת תאורה בשיתוף המועצה:

ביישוב נטף פנו מספר חברים לועד בינהם ליהי ברקן, כדי לתכנן מחדש את עוצמת התאורה, ושמירה על ערכי הטבע, בריאות האדם ואף בטיחות מסנווריים.

צעדים אופרטיביים:

1. מיפוי כל היישוב ועמודי החשמל. נדרשת תוכנית עדכנית הממפה את היישוב, סוגי המבנים/שטח, קווי החשמל והתאורה.
2. ייעוץ מקצועי של יועצת תאורה, בשיתוף המועצה.
3. תכנון מחדש לפי מתווה כולל בחירת נורות חדשות "צהובות" (פחות מזיקות מנורות כחולות/לבנות) וגם הפחתת עוצמה של חלק רב מהנורות.
4. חלק התשלום חל הועד וחלק השתתפה המועצה.

התאורה בנטף היום מותאמת לסביבה הטבעית של יישוב הנמצא באזור המוקף יער, אינו מסווגר או חזק.

החלטות הועדה:

1. יש לקיים בחינה נוספת מול מחלקת החשמל באשר להתאמות הנדרשות בתאורת LED ביישובים שבהם טרם הושלמה התקנת מערכות התאורה.
2. ביישובים שבהם כבר הותקנה תאורה, תתבצע בדיקה מחודשת של מערכות התאורה, בשיתוף הוועדים המקומיים, וזאת על מנת לוודא כי התאורה אינה מסנוורת וכי היא מותאמת לצורכי התושבים.
3. הוועדה מחליטה לפנות לוועדי היישובים וליזום תהליך של שיתוף ציבור בנושא זיהום אור, במטרה להגביר מודעות ולבחון התאמות נדרשות בשטח.
4. הוועדה מחליטה לקיים השתלמות מועצתית לחשמלאים בנושא תאורה סביבתית, בשיתוף יועצי תאורה המתמחים בתחום.

כתבה:

מוריה- יו"ר הועדה

העתקים:

חברי הועדה

מר שמעון בטאט, מנכ"ל המועצה

מר אבישי כהן, ראש המועצה